

Wpływ wysokich technologii na rozwój mowy i umiejętności komunikacyjnych u dziecka

Rozwój mowy dziecka zaczyna się już w momencie narodzin. Pierwszy oddech, pierwszy krzyk, to są momenty kiedy noworodek zaczyna komunikować światu swoje potrzeby np. głód, dyskomfort czy potrzebę bliskości. To wtedy też rodzi się między dzieckiem, a rodzicami więź zwana miłością, która stanie siłą napędową rozwoju malucha. Bliskość jest kluczem do sukcesu.

Pierwsze lata życia dziecka to czas kiedy porozumiewa się ono z nami poprzez komunikaty niewerbalne, a więc płacz, krzyk, gaworzenie, ale też poprzez uśmiech, mimikę i tzw. mowę ciała. Rodzic, który jest blisko dziecka jest w stanie bez problemu rozpoznać te komunikaty i zaspokoić potrzeby malucha. Dla niemowlęcia zaś jest to pierwsza, jeszcze nie do końca uświadomiona, lekcja komunikacji.

Między 2 a 3 rokiem życia dziecka następuje czas bardzo dynamicznego rozwoju jego mowy. To tym okresie zauważymy, że maluch zaczyna stosować coraz więcej słów, pojawiają się pierwsze zdania, które składają się z 2, 3 wyrazów, a następnie pojawiają się wypowiedzi 4, 5 wyrazowe. Pierwsze zdania są twierdzące, a następnie pojawiają się zdania pytające i rozkazujące. Dziecko 3 letnie powinno już być zrozumiane przez otoczenie i w miarę sprawnie porozumiewać się z nim. Dziecko w sposób werbalny będzie już mogło wyrazić swoje pragnienia i potrzeby. Trzylatek zadaje coraz więcej pytań. Niemalże z dnia na dzień wzrasta jego zasób słownictwa, obserwuje się też intensywny rozwój fleksji, ale na tym etapie dziecko nadal może popełniać błędy gramatyczne i fleksyjne.

Rozwój dzieci jest procesem długotrwałym i złożonym, i choć istnieją pewne normy i ramy rozwojowe, to każde dziecko rozwija się we własnym tempie. Podobnie jest z rozwojem mowy, który zależy nie tylko od indywidualnych predyspozycji dziecka, ale też od wielu czynników zewnętrznych i środowiskowych. Istnieje szereg czynników, które mają negatywny wpływ na rozwój mowy dziecka. Wśród najważniejszych obecnie wymienić można nadmierne korzystanie z wysokich technologii.

Jak wysokie technologie wpływają na mowę dziecka?

Rozwój poznawczy człowieka, mocno upraszczając, polega na zbieraniu przez mózg, przetwarzaniu i dostosowywaniu na własne potrzeby informacji i bodźców z otoczenia. Zaburzenia tych procesów mogą wynikać z uszkodzeń mózgu, nieprawidłowego odbioru bodźców lub niewłaściwego oddziaływania otoczenia (w tym wysokich technologii). Mózg człowieka podzielony jest na dwie półkule, lewą i prawą. To właśnie w lewej półkuli znajdują się ośrodki mowy, które odpowiadają za odbiór oraz nadawanie mowy. Prawa półkula mózgu odpowiada za procesy poznawcze (czyli m.in. za odbieranie i przetwarzanie bodźców dźwiękowych oraz obrazowych), wzrokowo-przestrzenne, proces uwagi, kontroluje również logikę oraz treść wypowiedzi, a także cechy prozodyczne. Jeśli na samym początku rozwoju dziecko otrzymuje głównie stymulację półkuli prawej (dynamiczny obraz, muzyka, dźwięki niewerbalne) wówczas następuje blokowanie aktywności lewej półkuli, co hamuje kształtowanie się ośrodków mowy. Przyjmowanie i przetwarzanie sekwencyjnych, linearnych informacji językowych nie przebiega na prawidłowym poziomie, dziecko z opóźnieniem lub wcale nie podejmuje komunikacji językowej. A więc mowa oraz jej

rozwój zostaje zaburzony. Krótko mówiąc, dziecko przestymulowane bodźcami docierającymi do prawej półkuli nie ma szans na prawidłowy przebieg rozwoju mowy, ponieważ lewa półkula nie otrzymuje dostatecznej liczby bodźców.

Amerykańska Akademia Pediatrii rekomenduje:

- od narodzin do 18. miesiąca życia dziecko w ogóle nie powinno korzystać z mediów cyfrowych (z wyjątkiem rozmów wideo);
- od 18. do 24. miesiąca życia dziecko w ogóle nie powinno korzystać z mediów cyfrowych lub korzystać możliwie jak najmniej, a jeśli już to robi, rodzic powinien zadbać o wysoką jakość obsługiwanych programów/aplikacji i korzystać z nich razem z dzieckiem.

Dzieci poniżej 2 roku życia, aby prawidłowo się rozwijać, potrzebują interakcji społecznych, szczególnie z rodzicami. To właśnie wtedy umiejętności poznawcze, językowe, motoryczne i społeczno-emocjonalne mają szansę rozwinąć się jak najlepiej. Media cyfrowe uniemożliwiają to między innymi dlatego, że dzieci nie mają tak dojrzałej pamięci, uwagi czy umiejętności czytania treści symbolicznych.

Opóźniony proces przyswajania mowy i języka nie jest jedyną konsekwencją nadmiernego użytkowania nowoczesnych technologii przez dzieci. Wśród nich znajdziemy także zaburzenia rozumienia, trudności z koncentracją, motoryką małą, a więc i z przyswajaniem języka pisanego, zaburzenia społeczno-emocjonalne. Warto tutaj zwrócić uwagę na fakt, że poprzez brak interakcji z drugim człowiekiem i kompensowanie tego korzystaniem z mediów cyfrowych, działanie tzw. neuronów lustrzanych odpowiedzialnych za empatię i rozumienie emocji jest coraz bardziej ograniczone. W późniejszym życiu oznacza to trudności z komunikowaniem się z innymi ludźmi.

U Dzieci narażonych na wysoką stymulację mediami cyfrowymi mogą wystąpić także poniższe objawy (źródło:<https://www.dobrylogopeda.edu.pl/poradnikpacienta/wplyw-nowoczesnych-technologii-na-mowe-dziecka>):

- komunikowanie się przy pomocy krzyku lub płaczu,
- nieprawidłowa artykulacja,
- trudności z utrzymywaniem kontaktu wzrokowego,,
- nerwowość i nadpobudliwość,
- agresywność,
- brak kontroli nad własnymi emocjami,
- brak zainteresowania książkami, układankami,
- brak chęci do zabawy tematycznej,
- problemy z myśleniem symbolicznym,
- przemęczenie,
- zaburzenia snu,
- zaburzenia odżywiania.

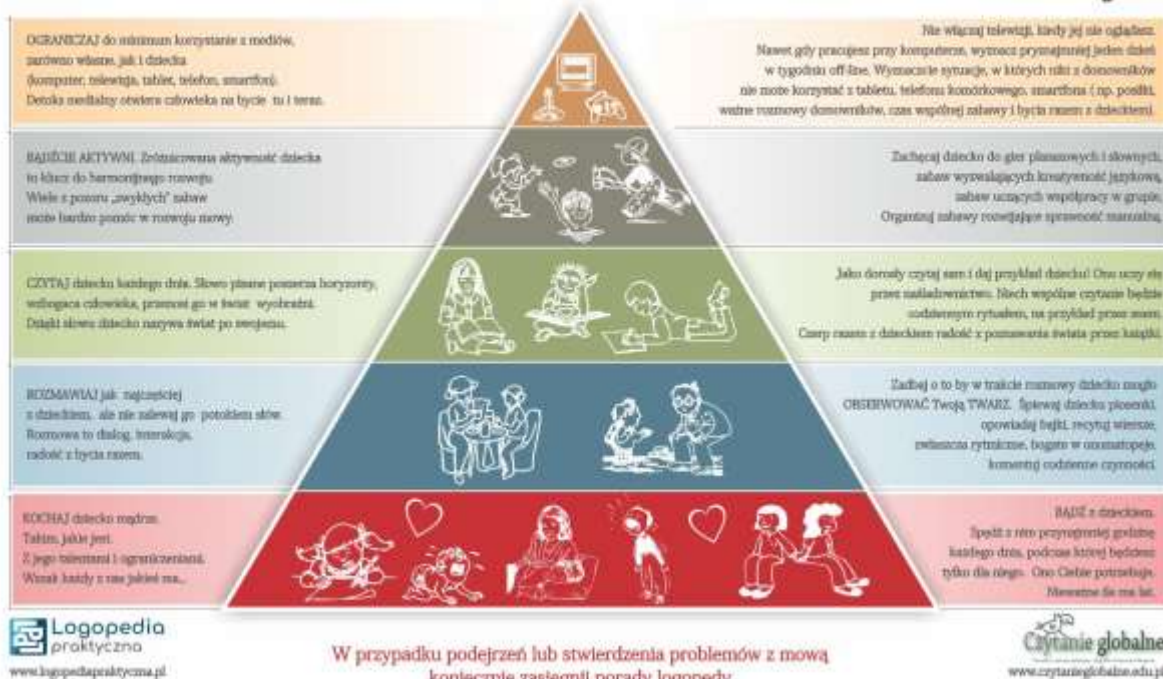
Piramida rozwoju mowy

Czyli najważniejsze sposoby, wspomagające prawidłowy rozwój mowy dziecka od pierwszych lat życia.

Autorka: Magdalena Tomczyńska, Konsultacja i opracowanie: Maria Trzaskowska-Zagrodzińska

Co?

Jak?

(Źródło: <https://www.logopediapraktyczna.pl/piramida-rozwoju-mowy/>)

RODZICU PAMIETAJ!!

ŻADEN, NAJLEPSZY NAWET, TELEFON, TABLET, KOMPUTER NIE ZASTĄPI DZIECKU KONTAKTU Z DRUGIM CZŁOWIEKIEM.

Opracowały:

Izabela Brzeska, Lucyna Szymańska, A. Chodakowska, P. Starnawska, M. Cichosz

Źródła:

1. Banaszkiewicz A., Rozwój sprawności językowych w ontogenezie [w:] Surdologopedia, 2015
2. Cieszyńska-Rożek j., Katedra Logopedii i Zaburzeń Rozwoju (Uniwersytet Pedagogiczny): *Wpływ wysokich technologii na rozwój poznawczy dzieci w wieku niemowlęcym i poniemowlęcym*
3. Jastrzębowska G., Zakłócenia i zaburzenia rozwoju mowy, [w:] Logopedia. Pytania i odpowiedzi, (red.) T. Gałkowski, G. Jastrzębowska, 1999
4. Manfred S., Cyberchoroby. Jak cyfrowe życie rujnuje nasze zdrowie? Słupsk 2016
5. Mistal P., Na co uważać, gdy dziecko uczy się mówić? Lublin 2019
6. Stachowska K., Neurobiologiczne podstawy wczesnej stymulacji funkcji poznawczych pokolenia cyfrowych tubylców. [w:] Człowiek –Media – Edukacja, pod. red. J. Morbitzera i E. Musiał. Kraków 2014